

Oslo, 7. oktober 2021

Høring på gjennomføring av EUs tilgjengelighetsdirektiv (ref:21/1329) må utsettes

Vi viser til deres brev datert 7. juni 2021 og 29. juni 2021.

FFO, SAFO, Unge Funksjonshemmede og mange av funksjonshemmedes interesseorganisasjoner, har lenge etterlyst at det må stilles krav til universell utforming av varer og tjenester. Gjennom å implementere Europaparlamentets rådsdirektiv (EU) 2019/882 om tilgjengelighet av varer og tjenester for personer med funksjonsnedsettelse i norsk lov, er det meningen at Tilgjengelighetsdirektivet (European Accessibility Act) skal bidra til å nedfelle juridiske krav om universell utforming av varer og tjenester i norsk rett.

EUs tilgjengelighetsdirektiv har som Kulturdepartementet fremhever to hovedformål, realiseringen av CRPD og hensynet til EUs indre marked. Disse fremstilles som likeverdige. Likevel mener Kulturdepartementet det er overveiende sannsynlig at direktivet er et totalharmonisert direktiv, der funksjonshemmedes rettigheter underordnes markedskravene. Dette mener vi, er svært problematisk.

For funksjonshemmedes organisasjoner er det overordnet og helt sentralt at en innføring av EUs tilgjengelighetsdirektiv bidrar til å styrke diskrimineringsvernet for personer med funksjonsnedsettelse samt at det bidrar til en progressiv realisering av FN-konvensjonen om rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse (CRPD).

Vi vil også understreke at det er viktig med en helhetlig tilnærming for å styrke dagens lovverk. FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD), må innlemmes i den norske menneskerettighetsloven først. En implementering av CRPD i forkant av tilgjengelighetsdirektivet er viktig for å sikre en god lovstruktur på funksjonshemmede-området. Gjennomføringen av EUs tilgjengelighetsdirektiv må derfor settes på vent til CRPD er nedfelt i menneskerettsloven.

Vi vil med denne felles uttalelsen tydelig si ifra om at EUs arbeid med å gjennomføre de menneskerettslige forpliktelsene i CRPD i EU, ikke fritar Norge i å gjøre selvstendige vurderinger av om kravene i direktivet, er i tråd med de menneskerettslige forpliktelser som ligger i at funksjonshemmede skal ha likestilt tilgang til varer og tjenester.

Advokatfirmaet Kluges utredning mener vi er mangelfull, da den ikke analyserer norske myndigheters forpliktelser etter Menneskerettighetsloven og som følge av at Norge har ratifisert CRPD. Etter vår oppfatning må departementet etterspørre en ny utredning av direktivets harmoniseringsgrad fra fagmiljø med høy menneskerettighetskompetanse.

Som organisasjoner av og for funksjonshemmede vil vi påpeke at Norge vil bryte sine menneskerettighetsforpliktelser dersom krav til universell utforming av blant annet automater og nettløsninger delvis fjernes fra Likestillings- og diskrimineringsloven (regresjon) og det innføres et regelverk som forhindrer den progressive realiseringen av rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse.

Norge vil også bryte sine menneskerettslige forpliktelser dersom Norge ikke tetter igjen hull i likestillings- og diskrimineringslovverket, som både er påpekt fra CRPD-komiteen og ØSK-komiteen. Det er foreslått å innføre diskrimineringsvern for deler av Ekomloven, i høring med høringsfrist 15.10.21. I dette forslaget ligger at funksjonshemmede skal innrømmes diskrimineringsvern og sikres likestilt adgang til nødkommunikasjonstjenester. Til tross for at CRPD tydelig sier at menneskerettighetene skal oppfylles på alle livets områder. Funksjonshemmede har ikke bare behov for tilrettelegging av elektroniske kommunikasjonstjenester. De har en menneskerett på likestilt tilgang til alle kommunikasjonstjenester, og Norge har en forpliktelse til å stille krav som bidrar til at teknologisk utvikling og samfunnsplanlegging tar høyde for dette i fremtiden.

Norge vil også bryte sine menneskerettsforpliktelser dersom de ikke sikrer universell utforming av audiovisuelle medietjenester, samt fjerner kravet til direkteteksting i WCAG 1.2.4. Norge unnlot å stille krav i forbindelse med gjennomføring av WAD direktivet (juni 2021) og unntaket er økonomisk begrunnet. Microsoft Teams ruller i disse dager ut sin tale til tekstløsning og teknologien er på full fart inn i det norske kommersielle markedet. Vi vil minne om at også de som har behov for tekst har menneskerettslig krav på likestilt tilgang til kringkastere og audiovisuelle medier. Det er ingen grunn til å ikke innta dette i Likestillings- og diskrimineringsloven. Funksjonshemmede har ytrings- og meningsfrihet, en menneskerett på lik linje med alle andre.

Vi er bekymret for at utredningen som nå ligger til grunn ikke inkluderer gjennomgang av krav til universell utforming av arbeidslivet. Vi er ikke minst bekymret for den mangelfulle utredningen og en svært utydelig presisering av tilgjengelighetsdirektivets harmoniseringsnivå. For en ny utredning ber vi om at mandatet presiseres ytterligere og at det stilles krav til kompetanse på CRPD slik at merknader fra CRPD-komiteen og ØSK-komiteen blir fulgt opp i en slik utredning.

Funksjonshemmedes organisasjoner anmoder på det sterkeste om følgende:

- **At Kulturdepartementet avklarer og bekrefter at det ikke er et totalharmonisert direktiv i forkant av at EUs tilgjengelighetsdirektiv kan innlemmes i norsk lov. Departementet bør be om en ny utredning av direktivets harmoniseringsgrad fra et fagmiljø med høy menneskerettighetskompetanse**
- **At Konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne CRPD, innlemmes i Menneskerettsloven før tilgjengelighetsdirektivet innlemmes**

Som organisasjoner av funksjonshemmede ber vi om et møte mellom Kulturdepartementet og våre organisasjoner, slik at vi kan utdype våre synspunkter ytterligere.

Vennlig hilsen,

Lilly Ann Elvestad
generalsekretær

Ingvild Østli
generalsekretær

Janne Skei
daglig leder

Henrik Peersen
generalsekretær

Terje Andre Olsen
Forbundsleder

Elisabeth Frantzen Holte
konst. generalsekretær

Tove Linnea Brandvik
forbundsleder

